

Internationale voor Oorlogstegenstanders
Van Elewijckstraat 35
1050 Brussel

ONTWAPENING
OMWAPENING EN
NIET-MILITAIRE VERDEDIGING

Jon Grepstad
Noorwegen
Maart 1978

een IOT-vertaling.

I. DYNAMIEK VAN BEWAPENING EN ONTWAPENING

1. De wereld ontwapenen kan men niet verwezenlijken op één bepaalde manier. Militarisme en bewapening dienen vanuit verschillende hoeken tegelijkertijd bestreden te worden.
2. Het toepassen van ontwapeningsstrategieën veronderstelt een zekere relatieband tussen de krachten en de processen die het militarisme en de bewapeningsontplooiing ondersteunen. Tot op zekere hoogte kunnen deze krachten van land tot land variëren. De huidige militarisering van de Derde Wereld is bv. een proces dat sterk verschilt van dit van de supermachten of de andere grootmachten. Tussen de Europese landen onderling bestaan er niet te verwaarlozen verschillen. Vergelijk Noorwegen, Zweden, Polen en de Duitse Federale Republiek. Nochtans, door deze realiteiten een beetje te vereenvoudigen en zich toe te spitsen op de supermachten en hun bondgenoten, kan men een aantal belangrijke schema's naar voor brengen.
3. De militarisering van de Amerikaanse en Russische bondgenoten, geeft in grote lijnen de bewapeningswedloop weer tussen de 2 supermachten. Vroeger werd de ontwikkeling van de bewapening uitgelegd in termen van aktie-en reaktieprocessen. Met op de achtergrond de internationale conflicten, een klimaat van wantrouwen, verdenking en geheimhouding, legde elke nieuwe overwinning aan de éne kant de reaktie aan de andere kant uit. De bewapeningswedloop werd uitgelegd in termen van externe factoren. Tegenwoordig geeft deze wijd verspreide theorie echter maar een gedeeltelijke verklaring voor het bewapeningsfenomeen. Er wordt meer aandacht gevraagd voor het militair-industrieel-wetenschappelijk-bureaucratisch complex; specifiek voor het militair onderzoek en de militaire ontplooiing (verder in de tekst afgekort als O/O) in de bewapeningswedloop, waarvan de huidige toename eerder kwalitatief dan wel kwantitatief is. De rol van de interne factoren werd uitvoerig behandeld in de gespecialiseerde vredesliteratuur en werd onlangs onderstreept door het UNO-rapport (1977) betreffende de "Conséquences économiques et sociales de la course aux armements", dat zegt :
"Dans des conditions d'innovation militaire rapide(...) le facteur décisif dans les plans d'équipement militaire des pays situés à l'avant plan de la course technologique aux armements n'est pas tellement la puissance militaire présente de leurs opposants, mais plutôt ces progrès technologiques que les opposants pourraient être capables d'effectuer au cours de la prochaine décen-

nie (10 ans constituant la période type de gestation d'un progrès technologique majeure). Inévitablement, comme les appréhensions des planificateurs militaires se déplacent des niveaux de puissance vers les efforts de la recherche et le développement (= het 0/0) de leurs adversaires, c'est de manière croissante sur les efforts de la recherche et le développement de leur propre pays, qui sont connus, qu'ils devront baser leurs plans. Dans une course aux armements où l'accent est placé sur les progrès technologiques, le processus de développement de l'arme et de l'anti-arme tend alors à devenir dans une certaine mesure un processus intra-national; dans certains cas, ce processus peut n'être que marginalement lié aux stades de développement effectivement atteints par les autres pays. Chaque pays recherche activement les moyens de contrer ses propres armes les plus avancées et de neutraliser ses moyens de défense les plus récents, conférant ainsi au développement de la technologie militaire une puissance et un rythme de vieillissement plus grands que dans toutes autres applications civiles".(1)

Aldus heeft de bewapeningsdynamiek tegenwoordig eerder zijn voedingsbodem in de interne krachten dan wel in de externe. De doorslaggevende factoren bij de bewapeningswedloop zijn voornamelijk van een autistische, zichzelf onderhoudende natuur.(+)

Deze interne logika van de bewapeningswedloop ("die Eigendynamik") verklaart ook waarom deze wedloop zich zonder vermindering voortzet, ondanks de ontspanning. Men hoeft helemaal niet te denken dat er een relatie bestaat tussen het bewapeningsniveau en de intensiteit van een latent of potentieel konflikt. De militaire capaciteiten hebben geen enkele overeenkomstige waarde met de reële of geschatte militaire bedreiging. (2)

(+) Autisme= pathologische toestand voornamelijk bij kinderen, die zich uitdrukt via een volledige communicatie-blokkering met de omgeving.

Autistische natuur van de bewapeningswedloop w.z. dat deze zich niet meer ontwikkelt door verwijzing naar het potentieel van de tegenstander, maar dat deze zich op een volledig autarktische manier ontplooit, waarbij de redenen om zichzelf in stand te houden in de eigen realiteit gevonden worden.

II. ONTwapENINGSSTRATEGIEEN : 2 BENADERINGEN

4. In zekere zin hebben de twee theoriën rond de bewapeningsdynamiek - die elkaar kunnen aanvullen-, twee verschillende ontwapeningsbenaderingen.

De inter-systeem verklaring, die de bewapening gebaseerd ziet op een proces van actie en reactie, komt (ongeveer) overeen met een serie van inter-systeem ontwapeningsstrategieën, gekarakteriseerd door onderhandelingen en akkoorden op diplomatisch niveau.

De intra-systeem verklaring, die de autistische, zichzelf onderhoudende natuur van de bewapeningswedloop als evident ziet, leidt tot een gamma van intra-systeem strategieën. Deze zijn gekarakteriseerd door interne ontwapenings- en demilitariseringsmaatregelen, die dikwijls geleid worden door de brede bevolkingslagen en basisbewegingen, en vaak ook gericht zijn tegen de elites of de leidende klassen . (3)

5. De inter-systeem strategieën kunnen typisch geïllustreerd worden door onderhandelingen zoals MBFR of SALT, of door verschillende controle- en verificatiemaatregelen die de akkoorden van controle op de bewapening vergezellen; ook door de konferenties van niet-goevernementeel organisaties (=NGO's); of door "zoning" (= het inrichten van geografische zones die voorzien zijn van een speciaal statuut m.b.t. de militairen en de bewapening- bv. het stellen van een limiet op het aantal aanwezige militairen, of een verbod tot oprichting van militaire basissen in bepaalde streken.).

Bepaalde van deze inspanningen zijn belangrijk (bv. de inspanningen die geleverd worden om te komen tot een volledig verbod van nucleaire proefnemingen; CBT). Vele inspanningen hebben ook de aandacht afgeleid van de reële problemen (vb. omwille van de lange tijd die nodig is om nieuwe wapensystemen te ontwikkelen, gaat de nieuwe technologie lang op voorhand het ritme van de onderhandelingen rond bewapeningscontrole voorafgaan. Tot op heden was de beperking op militair onderzoek en militaire ontwikkeling (+) nooit het onderwerp van ernstige internationale onderhandelingen). Merendeel van de akkoorden rond bewapeningscontrole hebben geen enkele reële betekenis gehad.

Bepaalde akkoorden en onderhandelingen hadden zelfs een heropleving van de bewapeningswedloop tot gevolg en vormden dus een hindernis voor de ontwapening. (SALT I die een plafond stelde op de interkontinentale raketten, werd een stimulus voor de technologische wedijver. De MBFR-gesprekken hebben zonder twijfel de vermindering verhinderd van de unilaterale militaire krachten).

(+) militair onderzoek en - ontwikkeling = 0/0 verder in tekst.

Hoewel vele inter-systeem strategieën totnogtoe de bewapening instandhielden (en de globale benadering kan gemakkelijk als "ideologie" functionneren, t.t.z. de status quo verlengen via een verkeerde conceptie en verdraaiing van de werkelijkheid), kunnen zekere maatregelen belangrijk zijn voor radicale oorlogstegenstanders en anti-militaristen. De strijd tegen het militaire O/O, de druk voor een volledig verbod op proefnemingen, beperkingen op de wapenhandel... zijn er enkele voorbeelden van. Meer nog, de NGO-konferenties, de UNO-rapporten enz..., kunnen gebruikt worden om de ontwapeningsideeën te bevorderen en krediet te verschaffen.

De alternatieve ontwapeningsstrategieën kunnen ook geakkrediteerd worden door de faling zelf van vele bestaande inter-systeem maatregelen, om betekenisvolle resultaten te bereiken. (4)

III. INTRA-SYSTEEM ONTwapENINGSSTRATEGIEËN

6. De intra-systeem strategieën werden door de radicale oorlogstegenstanders en de antimilitaristen, steeds gezien als de meest betrouwbare benadering, zoniet als de enige. We geven hieronder een bondige beschrijving van enkele mogelijke actieprototypen; dus : geen inventaris of gedetailleerd scenario !

a. Het moderne oorlogssysteem rust zwaar op de gevorderde technologie, die zich opdringt door de steeds toenemende wapeningswedloop, vooral op kwalitatief vlak. De intra-systeem strategieën die zich richten tegen "het personeel" van het oorlogssysteem -van de technologie- kunnen zich wenden tot de onderzoekers en de arbeiders die deze technologie ontwikkelen en procederen.

De Onderzoekers kunnen via omwegen gekanaliseerd worden op het ogenblik van de militaire O/O, bv. via verplichte seminars (en geen gewone bijeenkomsten) rond de ethiek, de wetenschap en de sociale verantwoordelijkheid van de wetenschappers, en dit als onderdeel van hun universitaire opleiding; via privileges die aan het civiel onderzoek kunnen gegeven worden; via verschillende vormen van "verbanning" en "stigmatizatie" (vb. uitsluiting uit bepaalde verenigingen, geen toelating tot bepaalde onderzoekskonferenties, boycot door de studenten aan de universiteiten, bepaalde prijzen zoals de Nobelprijs- en beurzen zou men enkel mogen toekennen aan onderzoekers die nooit deelnamen aan militaire O/O - projecten.)

De omschakeling van de bestaande O/O-potenties, naar opbouwende en bruikbare taken van nationaal en internationaal nut zal van cruciaal belang zijn.

Onder de Arbeiders van het militair industriecomplex is een bewustmaking noodzakelijk. De invloed in de schoot van de syndicale organisaties is bijzonder belangrijk. Militaire productie kan bestreden worden via stakingen in en boycott van militaire firmas of fabrieken met een hoofdzakelijk civiele produktie, maar die verbonden zijn aan de oorlogstechnologie. Een belangrijke uitdaging is, de creatie van alternatieve tewerkstelling en een pacifistische omschakeling van deze industriën.

- b. Strategieën die zich keren tegen het "Intellect" van het oorlogssysteem -het personeel- kunnen bv. systematisch het beroep van militair officier in vraag stellen. In de moderne oorlogsmachine kunnen dan militaire officieren, bureaucraten en onderzoekers beschouwd worden als de lepralijders van vroegere samenlevingen.

De promotie van de gewetensbezwaarde, onder de opgeroepen kan een nuttige antimilitaristische strategie zijn. De betekenis van de individuele gewetensbezwaarde ligt nochtans niet in de afzwakking van de handenarbeid voor het oorlogsapparaat. Het verlies aan arbeidskrachten, door het ontstaan van een aanzienlijke groep gewetensbezwaarden, kan door het militaire apparaat gemakkelijk opgevangen worden, via uitbreiding van professioneel personeel of via rationalisatie en automatie (een grotere inbreng van de technologie). De politieke betekenis van het gewetensbezwaar ligt in het effect ervan op de publieke opinie, en in de opvoeding van de gewetensbezwaarde zelf. Een grote groep van gewetensbezwaarden in een bepaald land (bv. in Noorwegen of Zweden) konstitueert een betekenisvolle en zichtbare oppositie t.a.v. het militair systeem (groter zelfs dan de oppositie die gevoerd wordt door de soldaten vanuit het militair systeem zelf). Door hun bestaan en door hun eisen voor een alternatieve dienst die de vrede bevordert, vestigen de gewetensbezwaarden de aandacht op politieke vredes- en defensiealternatieven, en misschien worden ze geïnterpreteerd als de materialisatie van opduikende, het leger afradende ideeën. Tegelijkertijd zou de vervangende dienst een periode moeten zijn tijdens dewelke de gewetensbezwaarde een vorming meekrijgt ("Bildungsprozess"), en dit via contacten met andere gewetensbezwaarden, via een sterker engagement en een beter begrip van anti-militarisme, geweldloosheid en politieke vrede.

Men kan de dienstplichtigen die de overtuiging van de gewetens-

bezwaarden niet delen, aanmoedigen tot het verspreiden van anti-militaristische ideeën en het oprichten van studie- en discussiegroepen in de schoot van het leger zelf. Tot op zekere hoogte is deze strategie complementair aan de dienstweigering.

- c. Men moet de aandacht vestigen op de "militaire uitgaven". Het zou een doeltreffende ontwapeningsstrategie zijn, de militaire budgetten met 5 à 10 % per jaar te verminderen, en deze gelden te besteden aan humanitaire ontwikkelingen zoals : poliklinieken, bijstand aan benadeelde groepen, specifieke medische onderzoeksprojecten, opvoeding en goed geselecteerde ontwikkelingsprojecten voor de landen van de Derde Wereld. De Verenigde Naties verklaarde de jaren '70 als ontwapenings- en ontwikkelingsdecennium. De banden tussen de ontwapeningsinspanningen en deze van de ontwikkeling aantrekken, zou daarom een essentieel punt van een globaal ontwapeningsprogramma moeten zijn .

In landen waar men over een hoog O/O-potentieel beschikt -en de meeste geïndustrialiseerde landen beschikken over een zeker O/O-potentieel- zou men bijzondere aandacht moeten hebben voor de budgettaire regelingen (regelingen die zich niet noodzakelijk binnen het defensie-budget moeten bevinden, maar die zich evengoed erbuiten kunnen situeren). Men zou zich dan ook bewust moeten zijn van het feit dat Europese onderzoekscentra door de Verenigde Staten gebruikt worden voor militair onderzoek en militaire ontwikkelingen; dit Europese O/O wordt dan samen met het Amerikaanse achter een Amerikaanse vlag geschaard, op een vooruitgeschoven post naar de bewapeningswedloop.

Elk militair budget zou van een alternatief civiel budget moeten vergezeld zijn, een zogenaamde pacifistische omzetting van de militaire gelden. Dit kan dan aantonen hoe de gelden van het militair apparaat voor civiele doeleinden kunnen gebruikt worden. We zouden moeten eisen dat deze praktijk zou geïnstitutionaliseerd worden. Daar we ons echter kunnen inbeelden dat de overheid zich tegen zo'n plan zal verzetten, zal de uitvoering ervan afhangen van pacifistische groepen en centra die zich met vredesonderzoek bezig houden.

- d. "Minder geheimdoenerij en meer publieke debatten" betreffende het leger, defensiepolitiek en ontwapeningsstrategieën, moeten aangemoedigd worden. In vele landen (en misschien nog meer in

de USSR en de Oostbloklanden dan in de Verenigde Staten) is er een zekere mate van ongerechtvaardigde geheimdoenerij en gereserveerde informatie. Het resultaat is dat zinnige publieke debatten de keel gesnoerd worden, en de publieke opinie passief gehouden wordt. Het publiek debat rond belangrijke en controversiële vragen is een onmisbaar element tot democratie. In vele gevallen blijft interessante informatie echter geheim en gereserveerd (bv. rond militaire installaties), en dit niet omwille van het feit dat buitenlandse machten teveel zouden te weten komen (zij bezitten de informatie toch op een of andere manier via hun "diensten"). Men verbergt de informatie eerder voor de interne bevolking zodat de publieke opinie onwetend en dus kalm blijft (wie zou ermee gediend zijn, dat er in zijn buurt een doelwit voor raketten ligt?).

De oppositie-strategie van de supermachten gegeven zijnde, voor wie de strategische objectieven de militaire instituties en -vestigingen van de tegenstander zijn (bv. de ondergrondse bergplaatsen van raketten, de navigatie- en komunikatiesystemen, deze laatsten afhankelijk van installaties en stations in verschillende werelddelen.), zou het toch een menselijk recht mogen zijn te weten of men in een belangrijke gevarezone leeft of niet. In een land als Noorwegen bijvoorbeeld, zijn de kaarten waarop deze zones aangegeven staan een gereserveerde informatie. Men zou moeten eisen dat dit niet mag.

(Een algemene kennis van de militaire strategieën, een zekere dosis kennis van de militaire technologie en de interne "militaire geografie", laat aan elkeen toe om militaire kaarten te tekenen waarop de gevarezones aangegeven zijn.)

Dan Ellsberg toonde aan dat onder bepaalde omstandigheden de publikatie binnen de eigen maatschappij, van militaire geheimen of gereserveerde informatie, gelegitimeerd kan zijn.

De hier vermelde strategieën, hebben als belangrijk gevolg, de ontwikkeling van de publieke diskussies. De direkte geweldloze aktie tegen de militaire instituties en wapenindustrieën, kan als een bijzondere techniek beschouwd worden, om de aandacht te vestigen op belangrijke temas.

- e. De globale strategie moet er een zijn van overgang, nl. van de huidige militaire systemen naar toekomstige, opbouwende vredessystemen.

Dit houdt een fundamentele verandering in van de politieke-, sociale-, economische- en psychologische structuren. De militair-, industrieel-, wetenschappelijk-, bureaucratische complexen

moeten verdwijnen, evenals de ideologieën en attitudes die bewapening en militarisering steunen. Pacifistische naties zullen heel waarschijnlijk gebaseerd zijn op gemeenschappen die evenwaardig en autonoom zijn. De relaties met de andere naties (wat ook de naam moge zijn van deze grotere politieke entiteiten) zullen gekarakteriseerd zijn door rechtvaardige interaktiemodellen, zonder dat er sprake is van uitbuiting, integendeel ze zullen koöperatief werken. (5)

- f. Het aktuele ontwikkelingsproces van bewapening schaadt de internationale veiligheid. Ontwapening is een hechte veiligheidspolitiek. Maar anderzijds zullen de ontwapende naties een zekere verdediging nodig hebben. Zelfs een ontwapende wereld - die zich ergens in een verre toekomst situeert - zal konflikten kennen die de consensus tussen groepen en naties zal verbreken. Een konfliktloze wereld is niet mogelijk en ook niet wenselijk.

De ontwapeningsstrategieën moeten dus een defensiepolitiek inhouden, die tegelijkertijd de basiswaarden kunnen verdedigen en de naties kunnen bevrijden van het internationaal militarisme en de globale bewapeningswedloop. Bepaalde socialistische antimilitaristen stellen een guerilla-verdediging voor, de guerillastrijdkrachten van de Derde Wereld hierbij op een weinig kritische wijze transposerend in een situatie van geïndustrialiseerde landen. (6)

De radikale oorlogstegenstanders en antimilitaristen moeten echter de Niet-Militaire-Verdediging (=NMV) naar voor schuiven. Deze NMV wordt hier verder schematisch overlopen.

Geen enkel land zal waarschijnlijk zijn militaire defensie opgeven, zonder volledig vertrouwen te kunnen schenken aan een plaatsvervangende defensiepolitiek.

De ontwapeningsstrategieën die hierboven vermeld zijn, moeten dus, om het nauwkeuriger uit te drukken, gezien worden als een konstituerend deel van een meer globale "OMWAPENINGS-STRATEGIE", d.w.z. een graduele omschakeling van bewapening en militaire defensie, naar een niet-militaire verdediging, door de burgerbevolking. (7)

IV. NIET-MILITAIRE-VERDEDIGING (NMV)

7. In verschillende hedendaagse milieus, kan men een steeds meer stijgende erkenning waarnemen van de rol die de burgerweerstand kan spelen in konfliktsituaties. De geschiedenis toont aan dat de aanvallers dikwijls gekonfronteerd werden met een niet-militaristische weerstand, soms tegelijkertijd en op dezelfde plaats als de militaire verdediging.

Zelfs als deze civiele weerstand -in vele gevallen geïmproviseerd en niet voorbereid- in vele gevallen aanzienlijke resultaten boekte(en soms efficiënter was dan de militaire strijd), is het voor iedereen duidelijk dat ze efficiënter zouden zijn, indien ze in vredestijd systematisch was voorbereid.

De historische ondervinding, dat de burgerweerstand ontstaat en zich ontwikkelt onder bezetting, zou op zichzelf al een voldoende reden moeten zijn voor de overheid en voor de vredesbasisgroepen, om dit voorbereidingsproces aan te snijden en uit te werken, zodat deze vorm van weerstand in geval van agressie(of staatsgreep) maximaal kan benut worden.

In bepaalde landen heeft de overheid haar interesse voor de geweldloze burgerweerstand reeds kenbaar gemaakt, en nam zij het initiatief tot of stemde en subsidieerde zij de studies rond niet-militaire verdediging en de potentiële rol van de burgerweerstand in een verdedigingspolitiek. Het schijnt dat de idee van burgerweerstand vooral vruchtbare bodem vindt in kleine landjes. We hebben bijvoorbeeld de debatten in landen als Nederland, België, Zwitserland, Oostenrijk, de Duitse Federale Republiek; het ontbrak zeker niet aan interesse voor deze debatten. Onderzoeken zijn gestart op initiatief van de deense, zweedse en nederlandse overheid. (8)

8. De theorie van de NMV is voornamelijk gebaseerd op historische ondervinding, nogal uitgebreid vooral op algemene concepties van de sociale wetenschappen. De afdoende historische ondervinding omvat ongewapende weerstandsgevallen tegen de bezetting (bv. tegen de frans-belgische bezetting van de Ruhr in 1923; de weerstand in Noorwegen, Denemarken, Nederland enz. tijdens de Tweede Wereldoorlog; Tsjechoslowakije in 1968; de actie van de "vrouwen met de haarwrong" in Viëtnam op het einde van de Indochinese oorlog), gevallen van weerstand tegen staatsgrepen (bv. de poging tot staatsgreep van Kornilow in Rusland in 1917; de putsch van Kapp in 1920; de generaalsrevolte van 1961 te Algerië), en gevallen van weerstand tegen diktatoriale- en koloniale regimes (de Satyagraha beweging van Gandhi in Indië; de weerstand tegen president Ibanez in Chili in 1931, tegen president Martinez in El Salvador in 1944; de boedistische strijd tegen president Diem in Zuid-Viëtnam in 1963. (9)

De burgerweerstand zit diep geworteld in de geschiedenis, zelfs als de historici of de gewone burger meer oog hadden voor de gewelddadige vormen van strijd dan voor de geweldloze verdediging en de burgerweerstand. Vanuit dit gezichtspunt is er een zekere herdefiniëring nodig van de geschiedenis. Tegelijk met het ontstaan van een beter begrip voor de rol van de geweldloze verdedigingsmiddelen, zal men de geschiedenis vanuit een andere hoek bekijken. En zoals ons historisch gezichtspunt zal veranderen, zal ook onze toekomst zich in een ander kader plaatsen. (IO)

9. De NMV is gebaseerd op een machtsconceptie, die sterk verschilt van de traditionele militaire conceptie. De militaire actie is voornamelijk gebaseerd op de idee, dat de meest efficiënte weg om zich van zijn vijand te ontdoen, deze is: hem zo zwaar mogelijk vernietigen in zijn bewapening, zijn militair personeel, zijn transportsysteem en eventueel zijn steden. De geweldloze burgerverdediging is op een andere leest geschoeid: nl. de weigering van steun aan en samenwerking met de tegenstander, die deze steun nodig heeft om zijn controle te kunnen uitoefenen op de bevolking of op het sociaal systeem. In de laatste instantie is de macht van een leider afhankelijk van de gehoorzaamheid en de medewerking van de mensen die hij wil leiden. De meester is afhankelijk van de slaaf, juist door zijn meesterschap. (II)

10. In de strategieën die zich richten tot de tegenstander, zal de NMV proberen zijn afhankelijkheid uit te buiten via tegenwerking van de aanvaller die het sociaal systeem onder controle wil krijgen. Deze tactieken van tegenwerking kunnen verschillende vormen aannemen, en kunnen bijvoorbeeld stakingen, economisch-sociale of politieke boycott, traagheidsacties, burgerlijke tegenkanting e.d. omvatten.

Een andere categorie van tactieken kunnen als interventieacties gecatalogeerd worden, bijvoorbeeld de sabotage van zijn eigen bezit (produktiemiddelen of communicatiemiddelen die belangrijk zijn voor de indringer), deze techniek ontwikkelde zich uit de verbrande-aarde-tactiek.

Diepgaande communicatie met de bezettende soldaten, maar hen dan benaderend als personen, gekombineerd met tegenwerking in hun rol als militair, kan een onderdeel van de strategieën zijn die aangewend worden tegen de indringer.

In andere gevallen kan een totale sociale boycott efficiënter zijn als demoralisatiemiddel van de strijdkrachten.

11. Strategieën die gericht zijn op de auto-bescherming, omvatten

de instandhouding van een doeltreffende kommunikatie in de schoot van de bezette bevolking. De onzekerheid over de werkelijke situatie en de gerichtheid van de weerstand leiden naar een verwarring, een chaos en maakt de bevolking kwetsbaar voor een psychologische oorlog. Urgentieplannen voor de centrale en lokale instituties, bevoorradingsplannen e.d. zijn nodig en vormen belangrijke maatregelen voor de bescherming van zijn eigen gemeenschap.

- I2. Strategieën die zich richten tot derden zijn bijvoorbeeld : kontakten leggen met partijen die niets te maken hebben met het konflikt en met sympathiserende groepen die zich in het aanvallend land bevinden. Zij kunnen een druk ontwikkelen, zowel intern als extern, op de leiders van het bezettend land. (Tijdens vele koloniale oorlogen werd de beslissende slag geleverd door sympathiserende groepen; cfr. ook de betekenis van de anti-oorlogsbeweging in de Verenigde Staten tijdens de Indochinese oorlog.)
- I3. De civiele wwerstand kan ook stuiten op contra-strategieën. Deze zijn soms publiek of in het geheim het onderwerp van militair onderzoek en kunnen steeds gebruikt worden door collaborateurs op strategische posten, in een psychologische oorlog, bij blokkade van vitale goederen en diensten, bij terreur en brutale militaire onderdrukking. De ondervinding toont aan dat het veel moeilijker is een strenge militaire onderdrukking uit te oefenen als de civiele weerstand absoluut ongewapend is en geweldloos, dan wanneer bv. bij guerrillastrijd deze weerstand gekombineerd is of verbonden met militaire weerstand. Het geweld dat uitgeoefend wordt of gesteund door burgerweerstand kan de werking van uitwisselingsmechanismen (op dewelke de geweldloze weerstand gebaseerd is) sterk dwarsbomen. De ondervinding toont ook aan dat de brutale militaire onderdrukking door de aanvaller, zijn eigen positie kan (maar niet noodzakelijk) ondermijnen, en dit doordat zij een negatieve wereldopinie opwekken, of een negatieve opinie bij derden, door demoralisatie van de strijkrachten en door de oppositie-weerstandsgroepen in zijn eigen land. (I3)
- I4. Het preventief dissuasief effect van de NMV, zou proportioneel zijn aan de weerstand die vooraf door een potentiële aanvaller voorbereid wordt. De opmerking die dikwijls gemaakt wordt, nl. dat de NMV haar effecten maar kan ontplooiën als de bezetting een feit is, ontkent de dissuasieve funktie van de NMV.
- I5. De NMV omvat voorbereidingen in vredestijd : noodplannen, infor-

matie, training van de bevolking, oefeningen en manoeuvres (vb. in verschillende instituties, ondernemingen, lokale gemeenschappen).

Bepaalde bezettingsgroepen hebben een speciale training nodig. Technische voorbereidingen zijn eveneens noodzakelijk.

Sommige van deze voorbereidingen zullen lijken op burgerlijke noodplannen van totale defensie, maar ze zullen een meer gedecentraliseerd karakter vertonen.

16. Er bestaat een zekere korrelatie tussen de sociale structuur en de defensiepolitiek van een gemeenschap.

Verschillende verdedigingstypes veronderstellen verschillende organisatiebasissen van de maatschappij. Hoe sterker de cohesie en hoe minder talrijk de klassekonflikten in een groep zijn, hoe sterker en doeltreffender de weerstand zal zijn.

Een maatschappij gekarakteriseerd door machtsdecentralisatie, waar initiatieven aan de basis genomen worden, en met een hoge graad van autonomie, spelen positief mee met de civiele verdediging. Deze maatschappijvormen zijn minder kwetsbaar in crisistijd, dan maatschappijen met een piramidestructuur, waar alles in de top gecentraliseerd wordt. Wanneer deze top of de centrale structuurassen verschoven worden, paralyseert de rest van het systeem gemakkelijk.

Een sociale structuur die de NMV goedgezind is, gaat samen met objectieven van geweldloze sociale revolutie.

17. De NMV kan beschouwd worden als een volledig alternatief of als onderdeel van een verdedigingpolitiek die tegelijkertijd militaire- en niet-militaire middelen omvat.

Wat men moet weten is : tot op welke hoogte en volgens welke modaliteiten de civiele- en militaire weerstandsvormen gekoördineerd moeten worden.

De dynamiek van de niet-militaire strijd verschilt van deze van de militaire strijd, en deze twee vormen kunnen elkaar gemakkelijk dwarsbomen. Als de civiele weerstand geïdentificeerd wordt met de gewapende, of als ze beschouwd wordt als indirect onderdeel van een globale militaire strategie, zal het voor een aanvaller gemakkelijker zijn, een strenge repressie te ondernemen tegen de geweldloze weerstand. Blijkbaar moeten de militaire - en de civiele weerstand gescheiden blijven, zowel in tijd als in ruimte, als ze gekoördineerd worden.

Ook hun organisatie dient gescheiden - bv. militaire weerstand als de aanvaller het sociale systeem onder controle probeert te krijgen; of militaire weerstand in bepaalde distrikten (zones met lage bevolkingsdichtheid) en civiele weerstand in andere regio's (steden of zones met hoge bevolkingsdichtheid).

De mogelijkheid van gemengde verdediging wordt ook overwogen omdat zij efficiënter zou zijn dan een zuivere civiele verdediging.

Het onderwerp wordt ook in beschouwing genomen, omdat het onwaarschijnlijk lijkt dat de verschillende naties van vandaag op morgen gaan opteren voor een zuiver civiele verdediging.

Gedurende een periode van aanzienlijke duur zouden civiele verdedigingsvoorbereidingen parallel moeten plaatsvinden met de militaire verdedigingsvoorbereidingen, tot deze laatsten kunnen ontmantelt worden, eens ze niet meer als noodzaak gevoeld worden. (I4)

V.OPMERKINGEN ALS BESLUIT OP DE OMWAPENING

I8. In de literatuur rond de NMV vindt men twee gerelationeerde perspectieven terug, tussen de omwapening en de sociale structuur.

Sommige NMV-promoters beschouwen het omwapeningsproces als een sociale hervormer die eerder gelimiteerd en strikt gedefinieerd is.

Anderen zien het omwapeningsproces als een noodzaak tot of parallel aan de sociale revolutie.

Sommigen richten hun aktie op politieke partijen en politieke elites als belangrijkste veranderingsagens.

Anderen leggen het aksent eerder op de basisorganisaties en de arbeidersklasse. (I5)

Voor de auteur van deze tekst, is omwapening een gradueel hervormingsproces dat het systeem transcendeert. (I6)

De vraag naar de factoren die de verandering bewerkstelligen, moet niet a priori een wederzijdse uitsluiting inhouden (elite-basis), maar eerder een empirische relatie "met-en" (basisorganisaties zowel als politieke partijen of politieke leiders).

Wat fundamenteel de sociale verandering moet voorafgaan is de min of meer massale bewustmaking. Daar we een opiniebeweging tegen de toename van wapens ontwikkelen, moeten we ook een opiniebeweging ontwikkelen voor een niet-militaire defensie, gebaseerd op de burgerbevolking. Zoals hoger vermeld, zal een tussenstap in dit omwapeningsproces een gemengde verdediging inhouden, misschien zelfs potentieel gesteund door een eventuele grote groep van radikalen en progresisten.

De ontwapeningsstrategie zou zich moeten toespitsen op intra-systeem ontwapeningsmaatregelen, maar daarbij toch de intersysteem strategieën niet uitschakelen.

De intra-systeem strategieën benadering moet eveneens in een transnationaal perspectief gezien worden. (I7)

De ontwapening, de omwapening en de niet-militaire defensie, moeten dus tot besluit 3 hoekstenen in het pacifistisch en anti-militaristisch werk van de komende jaren vormen.

NOTA'S

- (1) UNO-dokument A/32/88 van 12/08/77. Conséquences économiques et sociales de la course aux armements et ses effets extrêmes néfastes sur la paix et la Sécurité Mondiales, p.21
Uittreksels uit dit UNO-rapport werden verwerkt in "Bulletin of Peace Proposals", nr4/1977 (uitgegeven door het International Peace Research Institute, Oslo, gepubliceerd door Universitetsforlaget, P.O.Box 7508, Skillebekk, Oslo 2; of P.O.Box 142, Boston, Mass. 02113, USA)
- (2) Werken rond de dynamiek en de bewapeningswedloop kan men terugvinden in o.a.
- "Entre la Paix et la Guerre: la recherche du désarmement", in War Resistance, deel 8, nr 10, winter 1977
- "Militarism and militarization in contemporary international relations", Marek Theek, in Bulletin of Peace Proposals nr 4/1977.
- Diepgaande diskussies rond de autistische natuur van de bewapeningswedloop kan men terugvinden in o.a.
- "Abschreckung und Frieden. Studien zur Kritik organisierter Friedlosigkeit", Senghaas Dieter, Frankfurt/Main, Fischer TB 6157, 1972
- "Rüstung und Militarismus", Frankfurt/Main: Edition Suhrkamp 498, 1972, Senghaas Dieter
- "Armaments dynamics and Disarmament", Senghaas Dieter, in Economic and Social Aspects of Disarmament, Oslo: BPP Publications, 1975, PP 105-134
- (3) Dit deel baseert zich op een konferentie van Johan Galtung aan de Oslo universiteit in de herfst van 1972.
- (4) Voor de SALT-diskussies zie o.a. Journal of Peace Research, nr 1/1977, uitgegeven door het International Peace Research Institute, Oslo; "The Functions of Salt", Sverre Bodgaard.
- Voor de MBFR-diskussies zie o.a. Arms Control Today, the arms control association, vol. 6, nr 4/1976; "MBFR and Arms Control", Jane M.O. Sharp.
- "L'Arsenal Mondial", Jean-Pierre Brulé, uitgeverij Centurion, Parijs 1975
- (5) "Strategy for a living revolution", George Lakey, San Francisco, Freeman, 1973
"Towards Liberation", Michael Randle, War Resistance vol. 3, nr 9, 1975.

- (6) "Gewaltfreier Aufstand - Alternative zum Bürgerkrieg",
Theodor Ebert, Frankfurt/Main, Fischer Bücherei II23,
1970, pp. 12-23
- (7) "Civilian Resistance as National Defense" , Penguin Books,
1969, Adam Roberts
"Exploring Nonviolent Alternatives" , ed.Porter Sargant,
Boston, 1970
- (8) "War without Weapons - Nonviolence in National Defence",
Anders Boserup en Andrew Mack, Schocken Books Inc. , NY,
1975
"Total Defence and Civilian Resistance.Problems of Sweden's
Security Policy." ,Adam Roberts, Stockholm: The Research
Institute of Swedisch National Defence, 1972
"Säkerhetspolitik och Totalförsvar", Adam Roberts, Stockholm,
1976, in Defensierapport van 1976 SOU 1976/5
"Promotion of research into nonviolent conflict resolution",
maart 1977, rapport voor het Ministerie van Wetenschap en
Opvoeding, Nederland
- (9) "The Politics of nonviolent Action",Gene Sharp, ed. Porter
Sargant, Boston, 1973
"Nonviolent Action - A Selected Bibliography" , April Carter,
London : Housemans, 1970
"Bibliographie zur Sozialen Verteitigung",Rolf Niemann, in :
"Demokratische Sicherheitspolitik",Th. Ebert, München, Carl
Hanser Verlag, 1974
- (10) Deze laatste affirmatie houdt geen historisch empirisme in-
nl. dat de toekomst ongeveer een herhaling van het verleden
is. De toekomst is darentegen steeds een potentiële transcen-
dentie van het verleden - transcendentie van structuren en
voorbije en aanwezige mogelijkheden.
- (11) "Civilian Resistance as a National Defence",Adam Roberts
"Exploring Nonviolent Alternatives",Gene Sharp (zie nota 7)
- (12) We verwijzen hier naar Hegel's discussie rond deze relatie,
diskussie die nadien door Marx en Sartre uitgewerkt werd.
Men vindt ze ook terug bij Gandhi.
- (13) "The Politics of Nonviolent Action", Gene Sharp (zie nota 9)

- (I4) "The Strategy of Non-Military Defence", Johan Galtung,
in : Essays in Peace Research, vol III, Peace, War and De-
fence, Copenhagen : Christian Ejlers Forlag, 1976
- (I5) "Umrüstung auf Sozialen Verteidigung, Swedische Modelle",
Bengt Höglund, in : "Gewaltfreie Aktion", West-Berlijn,
Vol 7, 1971, pp.54-63.
- (I6) "Wege zur veränderten Gesellschaft", Hendrik Bussiek(ed.),
Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt/Main, 1971
- (I7) "Manifesto for nonviolent Revolution", George Lakey, verklarings-
voorstel van de I.R.G.